

A gyűjtemény létrejötte

Hogy Szelestey Lászlót mi indította el a pásztorművészet kutatása felé, arról őt magát idézzük:

„Biztosan nem véletlen, hogy a legelső élményeim, a pásztorművészet iránti csodálatom két biedermeier vitrinhez, üveges szekrényhez kötődnek. Az 1960-as években, még a zalaegerszegi Göcseji Múzeum régi épületében, az intézmény fáradhatatlan, nagy munkabírási igazgatója, Szentmihályi Imre néprajzkutató először mutatta be a jórészt általa gyűjtött és rendszerezett emlékeket, sok-sok mángorlót, kevesebb számú tükröst, borotvatokot, illetve más, de ugyancsak a témakörhöz tartozó kisebb-nagyobb tárgyakat. A legszebb, a legmívesebb darabok egy zárt vitrinbe kerültek. Később aztán – egy kiállítás társrendezőjeként – a múzeum mai épületében már kézbe is vehettem ezeket a kézműves remekléseket.

Akkortájt történt a város arculatformálása is, a meghitt kis utcák átalakítása /kiiktatása/, az emberléptékű házak szisztematikus lebontása. Egy ilyen jellegű épület antik bútorainak egyikében... árválkodott az a só- és paprikatartó, amit tulajdonosa, egy idős hölgy... adott ajándékba. Ő a somogyi Henészen élt uradalmi intéző nagypjától örökölte.” (Szelestey László: Pap József 2011. Dobogó 1 szám, 28-29.o.)

Az első darab...

Hogy az első gyűjtőútja hogyan is történt, arról is saját maga vall, a kiállításához készült kiadványban is közölt, *Ami élni segít...* című írásában.

„... Padlások, kamrák százait jártam, s már-már feladtam. Orsós Jakab barátom, a nemrég meghalt cigány író biztatott, bátorított: *„Gyere ki hozzánk (ti. Gellénházára), aztán elmegyünk a szegekbe. Meglásd lesz mángorlód.”* Szaván fogtam és egy téli reggel kibusoztam hozzá Zalaegerszegről. Ekkor még nem tudtam, mire vállalkoztam. A tömött szürke fellegekből kitaróan szakadt a hó. Dél tájban, amikor már két kis falut is végigjártunk eredmény nélkül, a hóesés tomboló viharral társult. A sálamat a fejem köré tekerve próbáltam védekezni. Társam csak nevetett. Kigombolt inggallérral, mintha csak kirándulnánk, jött velem. Könnyű neked, mondtam, te az erdön születél...”

Már szürkült, amikor a pálfiszegi Kerkai család portájára értünk. Az előttünk tébláboló két kis öreg biztatására benéztünk a pajtába. A hombár mellett végre meg is leltük, amit kerestünk. Egy ütött-kopott, ám díszítményénél, évszámánál fogva annál értékesebb „portékát”, egy 1828-ban Nagy Örsébetnek faragott mángorlót.

Már későre járt, amikor a szomszédos kis település, Milejszeg egyik domboldalon megbúvó házához értünk. A disznóól padlásán, régtől feledve egy újabb darabra leltem. Keskeny, vékony, afféle kis „cingár” mángorló volt ez. Ám a díszítését tekintve nem akármilyen. Amikor a pislákoló konyhai fényben megpillantottam a rávéssett, életfából induló, de végül is keresztte alakuló mintázatát, sajátos tulipánját s egyéb jellegzetes motívumait – igazából a képírás beszédes jeleit – már azt is tudtam, hol láttam a párját. Festő barátomnál, Dús Lászlónál, aki azt szintén Zalában, Budafán találta. Arra dátum is került: 1815. Ez kezdetlegesebb volt, éppen ezért korábbinak tűnt.

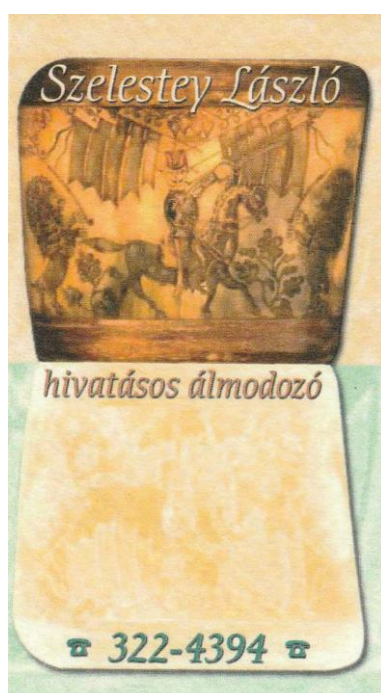
A két mángorló

Hú az angyalát, ráztam meg kifelé jövet útitársam kezét, s legszívesebben tánkra perdültem volna. Már az sem zavart, hogy itt-ott térdig gázoltunk a hóban. Éjfél körül értünk Gellénházára. A vihar ugyan semmit se csillapodott, mégsem hajlottam Jakab invitálására, féltő szavaira. Elindultam haza, úgy hogy az utat is alig találtam. ... Hajnal felé vergődtem haza, már-már aléltnan, ma úgy mondanánk, révülten. Valamiféle természetfölötti erő vitt lépésről lépésre. No meg persze a hónom alatt szorongatott mángorlók. Amikor a vörössé színeződött hólét kiöntöttem a bakancsomból, már annyi erőm sem volt, hogy a jogos dorgálásokra válaszoljak. Csak a két mángorlót mutattam, hogy feledtessem minden „bűnömet”...

Munkássága jelentőségéről idézzük Török András újságíró és gyűjtő kollégája szavait:

„Szelestey, aki évtizedeket tett fel az életéből arra, hogy végigbúvárkodja a Dunántúl levéltárait, múzeumait, plébániáit, s így megrajzolta a névtelen faragóművészek ismeretlen portréját. ... A fellelt tárgyanyagot azután rendszerezte és felsorakoztathatta egy-egy, kutatásai során kirajzolódó alkotó neve mellé...” (Zalai Hírlap 1993.06.05.)

Dr. Kerecsényi Edit néprajzkutató is elismerően nyilatkozott munkásságáról a Vas megye népművészete kötet megjelenése kapcsán: „Kiemelésre méltó Szelestey László „Faragó emberek, pásztorművészek” és „Vasi betyárok faragott tárgyakon” című tanulmánya. Ez hosszas kutatás eredményeként újszerű megvilágításban mutatja be az egyes spanyolozott remekművek pásztor mestereinek, művészeinek életútját, kapcsolatait más faragópásztorokkal.” (Zalai Hírlap, 1996. december 21.)

Ahogy önmagát nevezte „Hivatásos álmodozó”, akinek álma - egy pásztor-betyár múzeum megvalósítása - életében nem jöhetett létre, de hátrahagyott gyűjteményének jelen bemutatása, talán elégtétel lehet számára.